

ASIA	Poikkeaminen luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisesta rauhoitettujen eläinlajien rauhoitussäännöksistä
HAKIJA	Luonnontieteellinen keskusmuseo
VIREILLETULO	12.6.2025
HAKEMUS	Luonnontieteellinen keskusmuseo hakee Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n 1 momentin mukaista lupaa poiketa lain 70 §:n piiriin kuuluvien lepakoiden rauhoitusmääräyksistä niiden pyydystämiseksi, merkitsemiseksi ja näytteiden ottamiseksi tutkimustyötä varten Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueella. Lisäksi lupaa haetaan pitää hallussa ja säilyttää Luonnontieteellisen keskusmuseon tiloissa tutkimuskäytössä lepakoista kerättäviä kudoksenäytteitä. Lupaa haetaan seuraaville henkilöille: • FM Mariia Matlova (rengastajanumero 4361) • Dos. Thomas Lilley (rengastajanumero 2920) • FT Anna Blomberg (rengastajanumero 9895) Lupaa haetaan Mariia Matlovan väitöskirjatutkimusta varten. Maastotutkimusta tekee pääasiallisesti Matlova, jota hänen ohjaajansa Lilley ja Blomberg voivat tarvittaessa avustaa. Tutkimusta varten käytetään kahta menetelmää: lyhytkestoinen merkintä (merkintäkynä ja merkkilaput) ja kudoksenäytteen otto (rengastuksen yhteydessä). Lepakoita merkitään talvehtimiskaudella lokakuun ja huhtikuun välisellä ajalla menetelmillä, joissa lepakkoon kosketaan hyvin kevyesti. Yksilöiden merkitseminen voidaan tehdä hyvin nopeasti häiriten lepakkoa mahdollisimman vähän. Merkinnän yhteydessä kerätään tarpeelliset oheistiedot (esim. lepakkolaji, sijainti horrostuspaikassa, lämpötila). Mehiläisten merkintään tarkoitetulla kynällä voidaan värjätä esim. lepakon korvasta osa ja mehiläiskuningattarien merkintään suunniteltu hyvin pieni numerolappu voidaan kiinnittää lepakon turkkiin. Toimenpiteet ovat nopeita ja niissä kosketaan eläimeen vain kevyesti. Merkintäkynä ja numerolapun liima ovat vesiliukoisia ja haitattomia eläimelle. Arvioitaessa eläimelle kohdistuvaa haittaa voidaan pitää vertailukohtana sitä, että siipien pyyhkäisynäytteiden keräämisen horrostavilta lepakoilta ei ole todettu vaikuttavan lepakoiden selviytymiseen ainakaan Yhdysvalloissa (Kilpatrick ym. 2020). Parveilukäytöksen tutkimiseksi otetaan lähellä talvehtimispaikkoja lennosta pyydystettävistä lepakoista kudoksenäyte siivestä. Menetelmä on vakiintunut ja siiven tiedetään parantuvan hyvin. Näyte voidaan ottaa nopeasti ja kivuttomasti. Tutkimusta tehdään Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueella, erityisesti tunnettujen talvehtimispaikkojen läheisyydessä Kirkkonummella. Näistä

16.7.2025

kohteista tunnetaan useita lepakoiden talvehtimispaikkoja, joita on havainnoitu jo pitkään, joskaan ei vuosittain.

Tavoitteena on tutkia, merkitä ja/tai ottaa näytteitä kolmen vuoden tutkimuskauden aikana seuraavasti:

- isoviiksisiiippa (*Myotis brandtii*) 135 yksilöä
- pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*) 45 yksilöä
- vesisiippa (*Myotis daubentonii*) 30 yksilöä
- korvayökkö (*Plecotus auritus*) 30 yksilöä

Lajit ovat yleisiä ja laajalle levinneitä. Ne eivät ole uhanalaisia, eikä niiden suotuisan suojelun tason voi olettaa vaarantuvan tutkimuksesta. Lupaa anotaan ajalle 7.7.2025–31.12.2028.

Tutkimustulosten avulla voidaan edistää lepakoiden suojelua tuottamalla tietoa niiden talvehtimisekologiasta sekä parveilukäyttäytymisestä Suomen oloissa. Siten talviaikaisen merkitsemisen tuomat hyödyt ovat suurempia kuin sen mahdollisesti aiheuttamat lievät haitat. Museon käsityksen mukaan tutkimus ja näytteidenkeruu ei tutkimussuunnitelman mukaisesti toteutettuna vaaranna lepakoiden suotuisaa suojelun tasoa, eikä käytössä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vastaavan tiedon saamiseksi.

Toiminnassa noudatetaan lepakoiden pyydystystä ja merkintää koskevia ohjeita, jotka ympäristöministeriö pyysi museota laatimaan EUROBAT-sopimuksen Resoluution 4.9 mukaisesti. Ohjeistusta päivitettiin 3/2022 ja toimitettiin kaikkiin ELY-keskuksiin.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Uudenmaan ELY-keskus myöntää Luonnontieteelliselle keskusmuseolle luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaisen luvan poiketa lain 70 §:ssä säädetyistä eläinlajien rahoitussäännöksistä hakemuksen mukaisesti isoviiksisiiipan, pohjanlepakon, vesisiipan ja korvayökön pyydystämiseksi, merkitsemiseksi ja näytteiden ottamiseksi tutkimustyötä varten Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueella seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa 31.12.2028 saakka.
2. Pyydystetyt lepakot tulee vapauttaa takaisin pyydystyspaikalleen välittömästi käsittelyn jälkeen. Lepakoille ei saa aiheuttaa tarpeetonta vahinkoa eikä menehtymisvaaraa.
3. Lepakoiden käsittelyssä on noudatettava eläinten hyvinvoinnista annettua lakia (693/2023) ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.
4. Lupaa saavat käyttää hakemuksessa nimetyt henkilöt. Mahdolliset muut hakemuksen mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvien henkilöiden nimet on toimitettava Uudenmaan ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi) ennen toimenpiteisiin

16.7.2025

ryhtymistä. Viestissä tulee mainita asian diaarinumero UUDELY/2950/2025.

5. Luonnonsuojelualueilla toimittaessa tulee lisäksi noudattaa niitä koskevia määräyksiä ja tarvittaessa hakea erillinen lupa ko. suojelualueiden rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on Uudenmaan ELY-keskus ja valtion suojelualueiden osalta Metsähallitus.
6. Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
7. Lupaa käytettäessä on noudatettava Luonnontieteellisen keskusmuseon ohjeita (Ohjeistus lepakoiden kiinniottamiseen, rengastukseen ja muuhun merkintään 2008, EUROBATS-sopimus, Resoluutio 4.9).
8. Luvan mukaisia toimenpiteitä suorittaessa tämä lupapäätös tai sen kopio on pidettävä mukana (esim. puhelimessa) ja näytettävä tarvittaessa.
9. Tämä lupa ei koske lepakoista otettavien kudoksenäytteiden hallussapitoa. Näytteiden hallussapidon osalta toimivaltainen lupaviranomainen on Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Lupa voidaan peruuttaa osittain tai kokonaan, mikäli sen ehtoja ei noudateta.

Perustelut

Isoviiksisiippa (*Myotis brandtii*), pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), vesisiippa (*Myotis daubentonii*) ja korvayökkö (*Plecotus auritus*) ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 68 §:n nojalla rauhoitettuja eläinlajeja. Lepakot kuuluvat myös luonnonsuojelulain 78 §:ssä tarkoitettuihin luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittuihin eläinlajeihin, jotka ovat Euroopan unionin tiukkaa suojelua vaativia eliölajeja.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen; yksilöiden eri kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsä kierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin nojalla ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään. Uusimmassa

16.7.2025

uhanalaisuusluokituksessa (2019) isoviiksisiiippa, pohjanlepakko, vesisiiippa ja korvayökkö ovat arvioitu elinvoimaisiksi (LC).

Lisäksi luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin mukaan lain 78 §:ssä tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on 1 momentissa säädetyn lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi; 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta; 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Hakemuksen mukaisten toimenpiteiden tarkoituksena on lepakoiden tutkimus. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa lepakoiden talvehtimisekologiasta sekä parveilukäyttäytymisestä Suomessa. Näin ollen lepakoiden rauhoitusmääräyksistä poikkeamiselle on luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 4 kohdan mukainen poikkeamisperuste.

Tutkimusta varten kerättävää tietoa ei ole mahdollista saada muilla keinoin kuin pyydystämällä ja merkitsemällä lepakkoja sekä ottamalla näytteitä niistä. Täten poikkeamiselle ei ole olemassa luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin mukaista muuta tyydyttävää ratkaisua. Lisäksi ELY-keskus katsoo, ettei hakemuksen mukaisista toimenpiteistä ole tämän lupapäätöksen mukaisesti toteutettuina haittaa lepakkolajien suotuisan suojelutason säilymiselle. Tutkimuksella ja siitä saatavilla tiedoilla voidaan edistää lepakkolajien suojelua. Näin ollen luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeamislupa lepakkolajien rauhoitusmääräyksistä voidaan myöntää.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapito on kielletty. Lepakoista otettavien näytteiden hallussapitoa koskevat luonnonsuojelulain 89 §:n mukaisista luvista vastaa Varsinais-Suomen ELY-keskus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1373/2018) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan nojalla.

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Tämä päätös on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:n mukaisesti pantava välittömästi täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

16.7.2025

Tutkimustulokset ovat merkittäviä yleisen edun kannalta ja tutkimusta on voitava tehdä tehokkaasti koko luvan kattaman ajan. Päätöksen täytäntöönpanoa ei näin ollen voi yleisen edun ja tutkimuksen luonteen vuoksi lykätä.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 70 § ja 83 §
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

KÄSITTELYMAKSU

Maksutta. Valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä kehittämis- ja hallintokeskusten maksullisista suoritteista vuodelle 2025 antaman asetuksen (794/2024) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Sähköpostitse:
Luonnontieteellinen keskusmuseo

Tiedoksi:

Sähköpostitse:
Uudenmaan kaupungit ja kunnat
Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry
Suomen ympäristökeskus

Päätös on lisäksi annettu tiedoksi yleisellä tiedoksiannolla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian on esitellyt lakimies Wilma Poutanen ja ratkaissut ylitarkastaja William Velmala. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja UUELY/2950/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/2950/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Poutanen Wilma 16.07.2025 09:24

Ratkaisija Velmala William 16.07.2025 09:42